

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного адміністрування (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК № 3

Г. С. Ліхоносова

(підпис)

(ініціали та прізвище)

«31» серпня 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 «Економіка»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Економіка підприємства»

(найменування освітньої програми)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 075 «Маркетинг»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Маркетинг»

(найменування освітньої програми)

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник: Філіпковська Л.О., к.т.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

Філіпковська
(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного адміністрування (№ 601)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

[підпис]
(підпис)

Д.С. Ревенко
(ініціали та прізвище)

3 курс, група 631е

[підпис]
(підпис)

Тетяна КОЛОСОВСЬКА
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

3 курс, група 631е

[підпис]
(підпис)

Володимир СУТУЛА
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

Філіпковська Лариса Олексіївна, к.т.н., доцент. З 1991 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- економіко-математичні моделі в управлінні та економіці;
- економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні методи та моделі);
- економічна безпека підприємства;
- основи охорони і комерціалізації інтелектуальної власності;
- АРМ економіста;
- корпоративні інформаційні системи;
- інформаційні технології в управлінні виробництвом і збутом продукції.

Напрями наукових досліджень: економіка знань, економіко-математичне моделювання, інтелектуальний аналіз економічних даних, економічна безпека підприємства.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6 семестр (4 семестр для скороченого терміну навчання спеціальності 051 «Економіка»).

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС (4 кредити для спеціальності 075 «Маркетинг») / 150 годин (120 годин), у тому числі аудиторних – 64 години, самостійної роботи здобувачів – 86 годин (56 годин).

Далі у дужках наведено години для спеціальності 075 «Маркетинг».

Форми здобуття освіти– денна, дистанційна.

Дисципліна обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – засвоєння економіки підприємства, маркетингу, менеджменту, фінансів, математики для економістів, статистики, бухгалтерського обліку, міжнародних економічних відносин, інформатики, інформаційних технологій в управлінні виробництвом та збутом продукції, а також економіко-математичні методи та моделі (економетрика та оптимізаційні методи та моделі) та економічний аналіз.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – планування і контроль на підприємстві, бізнес-планування діяльності підприємства, стратегія підприємства, маркетинг, логістика, міжнародна економіка, міжнародні економічні відносини, міжнародна авіаційна логістика.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування теоретичних та практичних навиків економіко-математичного моделювання, аналіз економіко-математичних моделей і їхнє використання для прийняття економічних рішень на всіх рівнях управління організацією.

Завдання: створення економіко-математичних моделей, які розроблюються на основі застосування апарата математичних методів з метою прогнозування й виконання різноманітних аналітичних розрахунків в області економічної й управлінської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

1) загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

2) спеціальні (фахові):

- здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально- економічні процеси;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;
- здатність логічно і послідовно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу;
- здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу;
- здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі;
- здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності;
- здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів;
- здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності;
- здатність використовувати маркетингові інформаційні системи в ухваленні маркетингових рішень і розробляти рекомендації щодо підвищення їх ефективності;
- здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності;
- навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних маркетингових звітів;
- здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку;
- здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;
- здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;
- здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;
- здатність здійснювати аналіз міжнародної економіки як системного комплексу взаємовідносин суб'єктів шляхом використання загальних принципів

математичного моделювання та прогнозування.

Програмні результати навчання:

1. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

2. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

3. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у сфері економічної діяльності.

4. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

5. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

6. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

7. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

8. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

9. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

10. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

11. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

12. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

13. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

14. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

15. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

16. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

9. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні

показники, які характеризують результативність такої діяльності.

10. Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також програмні продукти, необхідні для належного провадження маркетингової діяльності та практичного застосування маркетингового інструментарію.

11. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень.

12. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

13. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

14. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

15. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані маркетингові рішення.

16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

17. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

18. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

19. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

20. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

21. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

22. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

23. Уміння проводити пошукове і нормативне прогнозування міжнародних економічних процесів шляхом використання загальних принципів математичного моделювання та прогнозування комплексних систем економічного розвитку.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Моделі виробництва та споживання

ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни «Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці». Основні підходи до побудови економіко-математичних моделей соціально-економічних систем.

- *форма занять: лекція, практичне заняття.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години;*
- *тема практичного заняття: «Корисність і ухвалення рішення в умовах ризику»;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
- *стисла анотація:*
 1. Історія формування дисципліни, її предмет, складові частини.
 2. Розвиток методології економіко-математичного моделювання в економіці.
 3. Постановка задач моделювання, процедури і методи моделювання, приклади моделей;

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: немає;*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: немає.*

ТЕМА 2. Моделі споживання.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 10 годин ;*
- *тема практичного заняття: «Корисність і ухвалення рішення в умовах ризику»;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
- *стисла анотація:*
 1. Простір товарів та послуг.
 2. Функція корисності та задача споживання.
 3. Функції запиту покупців;
- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин;*
- *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: рівняння теорії споживання, моделі підприємства в умовах ринку.*

ТЕМА 3. Моделі міжгалузевого балансу.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 14 годин;*
- *тема практичного заняття: «Моделювання міжгалузевого балансу»;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
- *стисла анотація:*
 1. Визначення балансових моделей. Балансові моделі в економіці. Схема міжгалузевого балансу виробництва та розподілу сукупного продукту.

2. Статична модель міжгалузевого балансу.
3. Статична модель міжгалузевого балансу, яка розширена балансом праці.
4. Статична модель міжгалузевого балансу, яка розширена балансом основних виробничих фондів;
 - *обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин (5 годин);*
 - *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: коефіцієнти непрямих витрат, лінійна модель обміну (модель міжнародної торгівлі), лінійна модель виробництва.*

Модульний контроль 1

- *форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі);*
 - *обсяг аудиторного навантаження: 1 година;*
 - *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
 - *обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Моделі корпоративних рішень

ТЕМА 4. Моделі та методи сіткового планування й управління.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
 - *обсяг аудиторного навантаження: 7 годин;*
 - *тема практичного заняття: «Сіткове планування»;*
 - *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
 - *стисла анотація:*
1. Призначення та області використання моделей сіткового планування та управління.
 2. Сіткова модель та її основні елементи.
 3. Порядок та правила будування сіткових графіків.
 4. Розрахунок параметрів сіткових графіків, визначення резервів часу та критичного шляху.
 5. Сіткове планування в умовах невизначеності;
 - *обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин (5 годин);*
 - *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: сітка проектування, оптимізація на сіткових моделях.*

ТЕМА 5. Моделі корпоративних рішень в управлінні та економіці.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 5 годин;*
- *тема практичного заняття: «Прийняття рішень в умовах визначеності та невизначеності»;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
- *стисла анотація:*

1. Задача прийняття рішень в економіці.
2. Задача теорії ігор в економіці.
3. Основні поняття „гри з природою”.
4. Прийняття рішень (ігри з природою) в умовах невизначеності;
– *обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин (5 годин);*
– *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: корпоративні ігри в економіці, ускладнення вирішення задач економіки за допомогою методів теорії ігор.*

ТЕМА 6. Прийняття рішень в ігровому конфлікті.

- *форма занять: лекція, практичне заняття.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 7 годин;*
- *тема практичного заняття: «Прийняття рішень в умовах визначеності та невизначеності»;*
– *обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп’ютерна техніка;*
– *стисла анотація:*

1. Концепція ігрового конфлікту.
2. Платіжна матриця. Нижня та верхня ціна гри.
3. Оптимальне рішення гри двох осіб з нульовою сумою;
– *обсяг самостійної роботи здобувачів: немає;*
– *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: немає.*

ТЕМА 7. Вирішення ігор у змішаних стратегіях.

- *форма занять: лекція, практичне заняття.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 7 годин;*
- *тема практичного заняття: «Прийняття рішень в умовах визначеності та невизначеності. Перетворення матричної гри у задачу лінійного програмування»;*
– *обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп’ютерна техніка;*
– *стисла анотація:*

1. Поняття гри у змішаних стратегіях.
2. Аналітичне рішення парної гри у змішаних стратегіях.
3. Геометрична інтерпретація ігор.
4. Вирішення матричних ігор методами лінійного програмування.
5. Біматричні ігри;
– *обсяг самостійної роботи здобувачів: немає;*
– *теми, що належать до самостійної роботи здобувача: немає.*

ТЕМА 8. Моделі управління запасами.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години;*
- *тема практичного заняття: «Задачі управління запасами»;*
– *обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп’ютерна техніка;*
– *стисла анотація:*

1. Основні поняття та характеристики моделей управління запасами.
2. Найпростіша модель управління запасами.
3. Статична детермінована модель управління запасами без дефіциту.
4. Модель поставок із скидкою (задача економного розміру з розривом цін).
5. Стохастичні моделі управління запасами;
 - *обсяг самотійної роботи здобувачів: 10 годин (5 годин);*
 - *теми, що належать до самотійної роботи здобувача: оптимальні стратегії управління запасами, характеристики моделей управління запасами, статичні та детерміновані моделі управління запасами.*

ТЕМА 9. Динамічні моделі економіки.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самотійна робота.*
 - *обсяг аудиторного навантаження: 4 години;*
 - *тема практичного заняття: «Динаміка економічних процесів. Павутиноподібна модель»;*
 - *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*
 - *стисла анотація:*
1. Економічна динаміка та її моделювання.
 2. Методи вирішення динамічних моделей.
 3. Показники економічної динаміки.
 4. Поняття динамічної рівноваги в економіці. Найпростіша модель рівноваги.
 5. Приклади динамічних моделей. Павутиноподібна модель економічної динаміки. Модель Харрода-Домара. Модель Солоу;
 - *обсяг самотійної роботи здобувачів: 18 годин (8 годин);*
 - *теми, що належать до самотійної роботи здобувача: математична теорія суспільного вибору, основи оптимального управління економічними процесами.*

Модульний контроль 2

- *форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі);*
 - *обсяг аудиторного навантаження: 1 година;*
 - *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
 - *обсяг самотійної роботи здобувачів: 4 години.*
- Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2

Індивідуальне завдання – розрахункова робота (РР) «Реалізація детермінованої моделі діяльності підприємства за допомогою електронної таблиці MS EXCEL»:

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп'ютерна техніка;*

– обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин;

5. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи (РР) «Реалізація детермінованої моделі діяльності підприємства за допомогою електронної таблиці MS EXCEL» за варіантами.

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) і практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Поточний, проміжний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у вигляді теоретичних опитувань й розв'язання практичних завдань.

Проміжний контроль проводиться у вигляді тестування за розділами курсу.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться в усно-письмовій формі за темами курсу й захисту індивідуального завдання (РР).

Семестровий контроль – залік.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0 .. 5	2	0 .. 10
Модульний контроль	0 .. 30	1	0 .. 30
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0 .. 5	3	0 .. 15
Модульний контроль	0 .. 30	1	0 .. 30
Виконання і захист РР	0 .. 5	1	0 .. 15
Усього за семестр*			0...100

*Протягом семестру студент може заробити до 10 заохочувальних балів. Бали можна отримати за такими видами робіт:

- робота на лекціях (активність): 0 .. 0,5 бали,
- робота на практичних заняттях (активність): 0 .. 5 балів,
- написання та захист реферату за темами дисципліни: 0 .. 5 балів,
- написання тез на науково-практичній конференції: 0 .. 10 балів.

При перевищенні максимуму балів (більше 100) студент отримуватиме 100 балів.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку (наявність РР). Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Оцінка в балах	Пояснення
90-100	За умови глибокого вивчення навчального матеріалу, що підтверджується вичерпними відповідями на питання і застосуванням отриманих знань на практиці: правильним, безпомилковим виконанням завдань на практичних заняттях й розрахункової роботи (РР) у встановлені навчальним графіком терміни
83-89	За умови твердого засвоєння навчального матеріалу, при відповідях на питання студент не допускає серйозних помилок, вміє застосовувати отримані знання на практиці (у завданнях на практичних заняттях), РР виконує правильно, без помилок
75-82	За умови твердого засвоєння навчального матеріалу, при відповідях на питання студент не допускає серйозних помилок, вміє застосовувати отримані знання на практиці (завдання на практичних заняттях й РР виконує з незначними помилками)
68-74	За умови засвоєння навчального матеріалу, студент не повністю і недостатньо точно відповідає на питання, але вміє застосовувати отримані знання на практиці (при виконанні завдань на практичних заняттях й у РР допускає менше 60% помилок)
60-67	За умови виконання мінімальних критеріїв знань та умінь, студент засвоїв основний програмний матеріал, припускає помилки при виконанні завдань на практичних заняттях, у РР, але має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача
0-59	За умови, що студент засвоїв не весь основний навчальний матеріал, допускає серйозні помилки при виконанні завдань на практичних заняттях й у РР, не має необхідних знань для їх усунення під керівництвом викладача

9. Політика навчального курсу

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну та наукову літературу. Вітається використання різних джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Беруться до уваги такі показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти:

- відповіді на питання плану практичного заняття під час заняття;
- доповіді з проблемних питань практичного заняття;
- участь в активних формах навчання на практичних заняттях;
- розробка тематичних презентацій;
- публікація тез доповідей та участь у конференціях, написання наукових статей, рефератів;
- відпрацювання тем пропущених практичних занять;
- інші здобутки в освітній сфері, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал, активно працювати на практичних заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань, повною мірою долучатися до активних форм навчання, відпрацьовувати пропущені практичні заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.

Політика перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти діє відповідно Положенню Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» «Про академічну доброчесність».

Основні види порушень академічної доброчесності для дисципліни:

1. Самоплагіат: повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін (реферати).

2. Фабрикація:

– наведення у письмових роботах та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, розрахунків чи емпіричних досліджень;

– посилення на вигадані джерела інформації або навмисне посилення не на справжнє джерело.

3. Фальсифікація:

- необґрунтоване виконання навчальних завдань;
- наведення у письмових роботах та в наукових роботах свідомо змінених даних та розрахунків;

4. Обман:

- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- несамотійне виконання завдань.

Основним видом відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності за даною дисципліною є повторне проходження оцінювання відповідного контрольного заходу.

Списування під час поточних тестувань, модульних контролів та іспиту заборонені (в т.ч. із використанням мобільних засобів).

Контрольна робота повинна демонструвати досягнення результатів навчання, визначених освітньою програмою, здатність автора логічно, на підставі сучасних наукових методів викладати свої погляди за темою роботи, обґрунтувати вибір програмного забезпечення, робити обґрунтовані висновки й формулювати конкретні пропозиції щодо отриманих результатів. У роботі не може бути списування, фабрикації та фальсифікації.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Філіпковська, Л. О. Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці / Л. О. Філіпковська, В. Л. Петрик, Т. А. Клименко. – Харків : ХАІ, 2013. – 141 с. – Режим доступу : <http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/>

2. Філіпковська, Л. О. Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для студентів галузі знань «Економіка і підприємництво» [Текст] / Л. О. Філіпковська, В. Л. Петрик. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т „Харк. авіац. ін-т”, 2011. – 59 с.

3. Філіпковська, Л. О. Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці [Текст] : навч. посіб. до практ. занять / Л. О. Філіпковська. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2016. – 92 с. – Режим доступу : <http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/>

4. Філіпковська, Л. О. Інформаційні технології в управлінні виробництвом і збутом продукції [Електронний ресурс] : навч. посіб. до практ. занять / Л. О. Філіпковська, О. С. Лістрова, О. О. Воляк. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2017. – 54 с. – Режим доступу : <http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod>.

5. Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці» для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т»; уклад. Л. О. Філіпковська. –

Харків, 2019. – 338 с. – Режим доступу : http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/605_Ekonomiko_Matematichnmodeli.pdf

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=101>

11. Рекомендована література

Базова

1. Загородній, Ю. В. Моделювання економіки [Текст]: курс лекцій / Ю. В. Загородній, В. А. Кадієвський. – Київ : ДАСОА, 2007. – 214 с.

Допоміжна

1. Вітлінський, В. В. Економіко-математичні методи та моделі: оптимізація : навч. посібник [Електронний ресурс] / Вітлінський В. В., Терещенко Т. О., Савіна С. С. – Київ : КНЕУ, 2016. – 303 с.

2. Економіко-математичні методи і моделі в галузі управління персоналом: навчальний посібник: /Л. В. Мазник, Т. В. Березянко, О. В. Безпалько, А. Д. Бергер, Ю. М. Гринюк, О. І. Драган, О. М. Олійниченко. [Заг. редакцією Л. В. Мазник]. – Київ : Кафедра, 2019. – 290 с.

3. Васильєва, Н. К. Економіко-математичне моделювання в сільському господарстві : навч. посібник / Н. К. Васильєва . – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2015. – 155 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>.

2. <https://buklib.net/books/25102/>

3. Бережна, Л. В. Економіко-математичні моделі в зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студ. екон. напрямів підготовки / Л. В. Бережна, О. І. Снитюк. – Київ : Кондор, 2016 . – 386 с. Режим доступу : <http://elib.chdtu.edu.ua/e-books/2277>.

4. Бережна, Л. В. Економіко-математичні методи та моделі у фінансах [Електронний ресурс] : навчальний посібник для вищ. навч. закл. / Л. В. Бережна, О. І. Снитюк . – Київ : Кондор, 2009 . – 301 с. – Режим доступу : <http://elib.chdtu.edu.ua/e-books/2276>.